

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt I. De erroribus Gentium in communi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

PRIMA PARS.

DE GENTILIIUM ERRORUM CONFUTATIONE.

CAPVT I.

De erroribus Gentium in communi.

Gentium
errores.

Illa solum delumam ad Gentilium errores
confutandos, quæ præcipua sunt, & à multis
recepta, & circa quæ celebres sunt hominum de
colendo DEO sectæ & adinventæ, neque profes-
sæ exiis, nisi ea tacuam, unde videro iacturam
Religioni importari, vel ut frigeat, vel nuret, vel
omnino cadat. Nam abolita iam vel satis à ma-
joribus explosa, & profligata, ne attingam qui-
dem: ut de Iove, de Junone, de Hercule, de Ve-
nere, de Marte, aliisque hujuscæ notæ. Quis enim
adeo nunc intant, ut illos esse Deos suo credat,
quales nemo velit habere liberos, aut seruos? ad
ero enim illum convincendum, satis sunt olim à
sanctis viris dicta & scripta, cum is adhuc homi-
nam animos occuparet.

Præcipui autem Gentium errores, circa divi-
nam naturam cognoscendam ad hæc capita
commode reduci possunt. Nam vel ita barbari
aut ignari sunt, ut DEUM esse non intelligant, il-
lumque primum, & summum principium, à quo
omnia hæc, quæ videntur prodita sint, non
agnoscant: vel eo cognito in hoc primo principio
definendo plurimum errent. Hi autem errores
omnes, ut fecit D. Thom. lib. 1. contra Gentes cap. 9.
ad quatuor capita reduci possunt: nam in hac pri-
ma causa, quam nos DEUM appellamus in qui-
renda, in tribus maxime certamus homines erras-
se. Primo in hujus principii natura, substantia, &
perfectioe, prout in eis est cognoscenda. Secun-
do, in ratione explicanda, qua à primo hoc princi-
pio omnia fuerunt condita, & quomodo ab eo
regantur, & conserventur, eisque se variis modis
communicaverit. Tertio, in exponendo ultimo
creaturarum fine maxime hominum.

Circa primum articulum, nempe circa DEI
naturam & perfectionem, in varios gravesque erro-
res Gentiles prolapsi sunt, quos ad certa capita
redigere, penè esset impossibile. Circa secun-
dum vero de processione creaturarum faci-
lius errorum species ad certas classes à D. Thom.
lib. 2. contra Gentes c. 3. referuntur: Primus, inquit,
est eorum error, qui creaturarum naturam ignoran-
tes, nihil supra corporalem creaturam existimantes,
dixerunt creaturam, primam causam & DEUM
constituere; de quibus dicitur Sapientia 13. Qui au-
tem ignem, aut spiritum, aut aërem, aut girum stel-
larum, aut nimiam aquam, aut Solem & Lunam
Deos putaverunt. Secundus error est eorum, qui ea qua
soli DEI sunt, ut creare, futura cognoscere, mira-
cule operari, creaturæ aliquibus ascribunt; de quibus
dicitur Sapientia 14. Incommunicabile nomen lignis
& lapidibus imposuerunt. Tertius, est eorum, qui di-
vina virtuti in creaturas operanti aliquid detrahunt,
quales fuerunt illi, qui duo rerum principia constituunt,
vel qui res non ex divina voluntate, sed ex necessitate
naturæ à DEO procedere asserunt: similiter & illi, qui
res vel omnes, vel quasdam ad divinam providentiam

non referunt. Ac denique quarto multi ex Gentibus
errant, existimantes, creaturas rationales, quarum
finis ultimus est ipse DEUS, alii creaturæ esse sub-
jectas, ut sunt illi, qui hominum voluntates astra sup-
ponunt, vel qui Angelos animarum creatores faciunt,
aut ipsas animas mortales ponunt. Quibus erroribus
natura humana derogant dignitati.

Circa ultimum vero hominis finem exponen-
dum, tam variis sunt, ac à veritate alieni errores; ut
Marcus Varro, teste D. Augustino lib. 19. de Ci-
vitate Dei cap. 1. ducas & octuaginta opiniones,
seu, ut melius dicam, deliramenta enumeret. Præ-
sumebant enim temerè, ultimum hominis finem,
& beatitudinem in hac vita inveniri posse, ut qui
alterius vitæ cognitione carerent. Quare præsentis
vitæ aliam succedere, in qua mortales actionum
suarum præmio, vel supplicio DEO afficiantur,
non agnoscerant. Ac tandem circa honorem & re-
verentiam exhibendam huic ultimo fini, ac princi-
pio omnium rerum, o errorant celo, cum veterum
cultum DEO altissimo debitum, in hominum
mortuorum, vel Daemonum, vel aliarum rerum,
& simulacrorum vanissimam, superstitiosissi-
mamque honorem transfulerunt.

Contra hos igitur Gentium vanissimos errores
breviter agemas, licet non eodem ordine in om-
nibus servato.

Præterea cum in adducendis gentibus ad fidem,
non solum opus sit eorum errores destruere, sed
& veritates nostræ fidei eis aperire, ut optimè ad-
veritit D. Thom. lib. primo contra Gentes cap. 9.
Sapientiam intentionem, ait, circa duplicem veritatem
rerum divinarum versari. Primo circa errores contra-
rios destruendos, & ad hujus veritatis manifestatio-
nem, per rationes demonstrativas, quibus adversarius
convincatur, procedendum est. Secundo, circa verita-
tum fidei, qua nostrum intellectum excedunt, mani-
festationem: in quibus solvenda sunt rationes adver-
sariarum, cum veritati fidei ratio naturalis contraria
esse non possit. Et rationibus probabilibus, quibus fidei
nostra mysteria esse evidenter credibilia in fidei-
libus ostendatur.

Ex quibus in conversione Gentium procuran-
da, tria possimum in tendere debemus. Primum,
eorum errores destruere. Secundum, fidei nostræ
mysteriorum credibilitatem comprobare. Ter-
tium, modum cum eis agendi præscribere, qua
tria à nobis breviter erunt in hoc Opere præstada.

Quæ in
Gentium
conver-
sione ob-
servanda

CAPVT II.

De Scriptoribus adversus Ethnicos.

Adversus Gentium errores, & idololatriæ præ-
sertim veteres, ac falsarum Religionum cul-
tores, ex antiquis Patribus scripserunt Iustinus
Philosophus & Martyr; Tertullianus in Apologe-
tico, & libro de Idololatria; S. Cyprianus de Ido-
lorum vanitate, & aliis in locis; Clemens Alexan-
drinus; Eusebius Casariensis; Lactantius Firmia-
nus.